

Politika nabavke

Palmino ulje / ulje palminih koštica

Lidl Srbija • verzija 23.02.2024

ZA BOLJE
SUTRA

Sadržaj

Naša odgovornost za sirovinu palminog ulja / ulja palminih koštica 2

Pozadina 4

Naš angažman 9

Određivanje prioriteta palminog ulja kao kritične sirovine i razumevanje uticaja 11

Jačanje transparentnosti kroz mapiranje dobavljača 13

Održivije palmino ulje sa RSPO kao standard 14

Promovisanje alternativa u asortimanu 17

Promovisanje malih uzgajivača palminog ulja u Indoneziji kroz FONAP 18

Rečnik 19

Izvori i veze 22

Izvori ilustracija 25

Naša odgovornost za sirovinu palminog ulja / ulja palminih koštica

Naša odgovornost za sirovinu palminog ulja / ulja palminih koštica

Za Lidl je održivo poslovanje jedan od ključnih strateških ciljeva za uspešnu budućnost. Mi preuzimamo odgovornost za sve slučajeve, u kojima poslovanje kompanije Lidl utiče na ljude i okolinu. Odgovorno poslovanje je naš način da svakodnevno iznova ispunjavamo obećani kvalitet i da tako osiguramo budućnost naše kompanije.

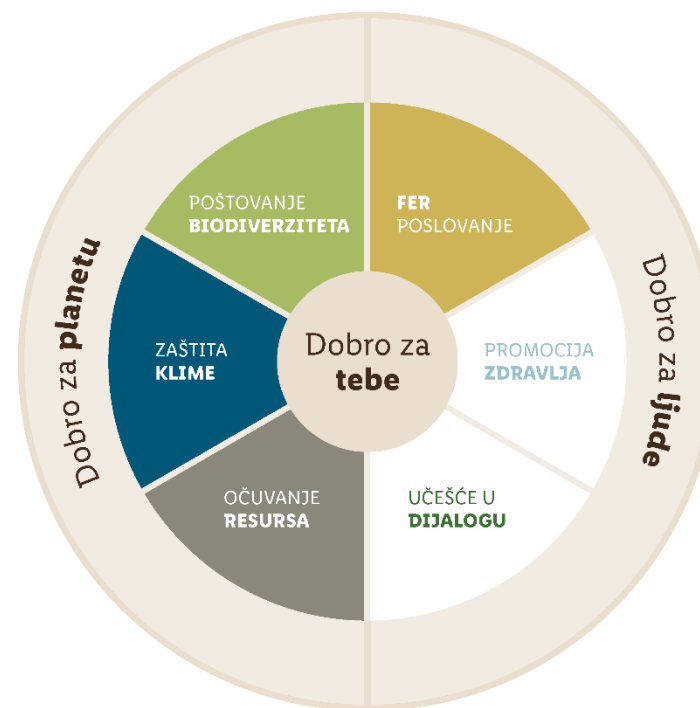
Na osnovu toga smo razvili našu strategiju društveno odgovornog poslovanja. Tako jasno usmeravamo naše nastojanje ka odgovornom poslovanju. Naše zajedničko i opšte razumevanje održivog poslovanja obuhvata šest strateških fokusnih tema: „Očuvanje resursa“, „Zaštita klime“, „Poštovanje biodiverziteta“, „Fer poslovanje“, „Promocija zdravlja“ i „Učešće u dijalogu“. Ovo opisuje kako mi u Lidlu razumemo i shvatamo svoju odgovornost za životnu sredinu, ljude i naše kupce.

Naša odgovornost za sirovinu palminog ulja¹

Palmino ulje je zbog svojih pozitivnih svojstava čest sastojak. Sadržano je u različitim količinama u proizvodima našeg sopstvenog brenda, uključujući pekarske i konditorske proizvode, kozmetiku i proizvode za čišćenje. Ipak, palmino ulje povezano je sa mnogim rizicima u uzgoju i preradi. Pošto supstitucija u našim Lidl proizvodima često nije u potpunosti moguća ili razumna, naš je jasan cilj da pažljivo upravljamo ovom sirovinom. Ciljanim delovanjem u lancu vrednosti palminog ulja Lidl može dati pozitivan doprinos sledećim strateškim temama

„Očuvanje resursa“, „Zaštita klime“, „Poštovanje biodiverziteta“ i „Fer poslovanje“.

Naša međunarodna strategija društveno odgovornog poslovanja u Lidlu

¹ U daljem tekstu koristimo „palmino ulje“ kada govorimo o palminom ulju i o ulju palminih koštica. Eksplicitno je navedeno kada se tekst odnosi samo na jedan od ova dva proizvoda.

Pozadina

Osnovne informacije o sirovini palminog ulja.

Uljane palme su danas najrasprostranjenije uljarice na svetu zbog svog visokog prinosa i raznovrsne upotrebe. Palmino ulje se pravi od pulpe ploda uljane palme, a ulje palminih koštica se pravi od jezgra ploda. Prema studiji Međunarodnog instituta za održivi razvoj (IISD), 72 odsto palminog ulja proizvedenog širom sveta koristi se u proizvodnji hrane, 18 odsto se nalazi u kozmetičkim proizvodima, deterdžentima, svećama ili kao maziva u industriji. Preostalih deset odsto koristi se kao bioenergija.²

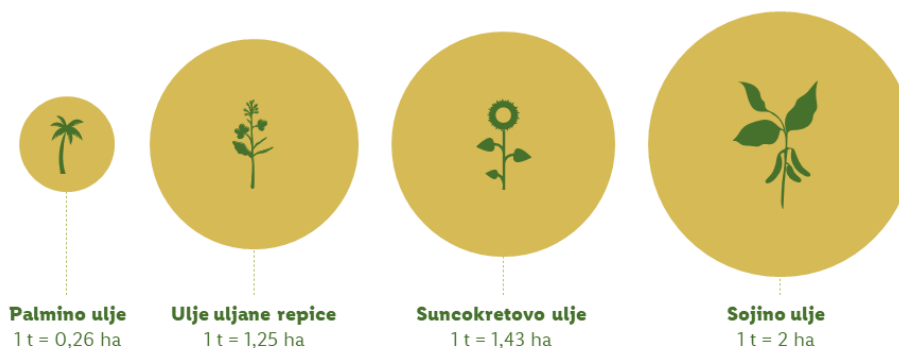
Palmino ulje se može koristiti na različite načine

Zbog svojih prirodnih svojstava kao komponenta za hranu i bliske prehrambene proizvode, palmino ulje je izuzetno svestrana i efikasna sirovina. Uljana palma proizvodi oko 40 kilograma ulja godišnje i samim tim ima najveći prinos u poređenju sa drugim biljnim uljima.³

40 kg

**ulja godišnje
proizvede jedna
uljana palma.**

Površina potrebna za proizvodnju jedne tone ulja

² IISD: Izveštaj o globalnom tržištu. Palmino ulje, 2019.

³ WWF: Na tragu ulja, 2016.

U prosečnom supermarketu, oko 50 odsto proizvoda sadrži palmino ulje. Sledeći grafikon objašnjava različite upotrebe proizvoda od palmिनog ulja:

Palmino ulje:

- Palmino ulje se pravi od žućkasto-narandžaste **pulpe ploda**.
- Sirovo palmino ulje nastaje **presovanjem ploda** i zatim se **prerađuje u rafinerijama** za dalju upotrebu.
- Palmino ulje se podjednako koristi u margarinu, gotovim proizvodima, pekarskim i konditorskim proizvodima. Palmino ulje se takođe koristi za pravljenje sveća, kozmetičkih proizvoda i deterdženata.

Ulje palminih koštica:

- Belo-žuto ulje palminih koštica se dobija iz **masnog jezgra** uljanog ploda.
- Koštica se dobijaju od presovanih plodova palme i moraju se **osušiti**. U uljari, ulje se može ukloniti iz koštica **mlevenjem i presovanjem** pomoću toplote.
- Ulje palminih koštica se prvenstveno koristi u hemiji, kozmetici i proizvodima za čišćenje.

Frakcije palmिनog ulja/ulja palminih koštica:

- I palmino ulje i ulje palminih koštica mogu da se razdvoje na čvrste i tečne komponente, takozvane **frakcije palmिनog ulja/ulja palminih koštica**.
- Frakcije palmिनog ulja/ulja palminih koštica su prvenstveno komponente ulja za kuvanje i prženje, margarina i konditorskih proizvoda.

Derivati palmिनog ulja/ulja palminih koštica:

- Daljom preradom **frakcija palmिनog ulja/ulja palminih koštica** dobijaju se **derivati palmिनog ulja/ulja palminih koštica** kao oleohemijski proizvodi.
- Derivati palmिनog ulja/ulja palminih koštica se uglavnom koriste u kozmetici i proizvodima za čišćenje.

Brzi rast globalne proizvodnje palmिनog ulja.

Zbog raznovrsne upotrebe palmिनog ulja, povećana je i potražnja za ovom sirovinom. Godišnji obim proizvodnje palmिनog ulja se više nego utrostručio širom sveta između 2002. i 2021. i trenutno iznosi 76 miliona tona.⁴ Samo nešto manje od 20% toga dolazi iz održive proizvodnje.⁵ Više od 80% palmिनog ulja proizvedenog u svetu dolazi iz Indonezije i Malezije. Druge važne zemlje proizvođači su Tajland, Kolumbija i Nigerija. Između 2001. i 2015. godine, 10,5 miliona hektara šuma širom sveta zamenjeno je zasadom uljanih palmi.⁶ Uzgoj uljane palme sada zauzima 1,5 odsto svetskih obradivih površina. Ovo odgovara površini od približno 23 miliona fudbalskih terena.

Ekološki rizici proizvodnje palmिनog ulja

Uzgoj palmिनog ulja u velikim razmerama doprinosi gubitku biodiverziteta i promovise klimatske promene. To nije samo zbog veličine poljoprivrednog zemljišta, već i zbog načina na koji se uzgaja. Plantaže palmिनog ulja često se stvaraju spaljivanjem netaknutih šuma i drugih vrednih ekosistema. U Indoneziji se plantaže stvaraju i na tresetnom zemljištu – posebno vrednom skladištu CO₂. Posledice su gubitak staništa za razne biljne i životinjske vrste – od kojih su mnoge takođe na crvenoj listi.⁷ Požari u primarnim šumskim područjima oslobađaju CO₂ i čađ – to predstavlja opasnost po stanovništvo i

⁴ USDA: Istraživač palmिनog ulja, 2021.

⁵ Forum o održivom palmिनom ulju: Šta je palmino ulje, o.J.

⁶ Svetski ekonomski forum: Šume, prehrambeni sistemi i sredstva za život, 2021.

⁷ IUCN: Palmino ulje i biodiverzitet, 2018.

kvalitet vazduha.⁸ Krčenje šuma stoga takođe pogoršava klimatske promene (pogledajte > [Politika nabavke - Lanci snabdevanja bez krčenja šuma](#)). Površine dobijene za uzgoj palme uljarice često se obrađuju kao monokulture, koje sve češće napadaju štetočine. Iz tog razloga se koriste sredstva za zaštitu bilja i đubriva. Ona zagađuju zemljište i podzemne vode – čak i u susednim ekosistemima.⁹

Socijalni izazovi u proizvodnji palminog ulja

Ukoliko zemljište treba da bude pretvoreno u plantaže za palmino ulje, može doći do sukoba oko zemljišta ili čak do otimanja istog od malih uzgajivača palminog ulja i starosedelačkih grupa stanovništva. Pošto se ne mogu adekvatno zakonski zaštititi, to može dovesti do osiromašenja i ugroženosti autohtonih zajednica. S jedne strane, njihova egzistencija često zavisi od zemljišta, a sa druge strane, nisu ekonomski konkurentni velikim plantažama. To se ogleda i u činjenici da je samo pet odsto površina koje obrađuju mali poljoprivrednici sertifikovano. Jer često nedostaju sredstva i resursi neophodni za sertifikaciju.¹⁰

Održavanje plantaža palminog ulja takođe predstavlja rizik po zdravlje radnika. Često nedostaje neophodna zaštita na radu, npr. prilikom rukovanja pesticidima ili tokom fizički naporne berbe palminih plodova.

Sezonske radnike i radnike migrante obično regrutuju za rad na plantažama palminog ulja organizovani agenti za zapošljavanje.¹¹ Radni standardi se često zaobilaze, radnici migranti se zapošljavaju bez važećih ugovora o radu, ne isplaćuju se zakonom propisane minimalne zarade ili se iskorišćavaju lični problemi. Strukturni uzroci kao što su siromaštvo i nedostatak osiguranja u slučaju bolesti ovde igraju glavnu ulogu i pogoršavaju se kroz proizvodnju palminog ulja. Roditelji koji su bolesni i ne mogu da rade često šalju decu na plantaže da bi obezbedili porodični prihod. Deca tada moraju da ispunjavaju visok radni učinak umesto roditelja. Ovo je jedan od razloga zašto se dečiji rad često javlja na plantažama.

⁸ Greenpeace: Palmino ulje, o.J.

⁹ Fairtrade: Faires palmino ulje, o.J.

¹⁰ Fairtrade: Sajam Palmino ulje, o.J.

¹¹ Glista: Uvid u troškove zapošljavanja [...] u industriji palminog ulja na poluostrvu Malezija, 2019.

Težak rad ugrožava zdravlje i obrazovanje dece.¹²

Više informacija o temi ljudskih prava za proizvode za Lidl asortiman možete pronaći u našoj [Politici nabavke - Ljudska prava.](#)

¹² Amnesty International: Veliki skandal sa palminim uljem, 2016.

Naš angažman

Naša posvećenost održivijem palminom ulju

U Lidlu smo posvećeni odgovornijem i održivom uzgoju palminog ulja na nekoliko nivoa u okviru naše strategije sirovina. Detalji o Lidlovoj strategiji sirovina mogu se naći u našoj [Politici nabavke - Sirovine](#).

Težimo ka dva cilja: Želimo da poboljšamo uslove rada i života zaposlenih u zemljama u razvoju i da radimo na uzgoju koji je prihvatljiviji za životnu sredinu.

Da bismo postigli svoje ciljeve, radili smo sa eksternim zainteresovanim stranama na razvoju holističke strategije zasnovane na sledeća četiri stuba.

Od kraja 2022. godine i dalje, mi nabavljamo naše kritične sirovine palminog ulja na održiviji način.

Ispitujemo rizike u našim lancima snabdevanja, kupujemo samo sertifikovano palmino ulje i radimo na alternativama i izmenama kako bismo poboljšali situaciju u uzgoju palminog ulja.

1 Razumevanje posledica

Identifikujemo rizike u lancima snabdevanja i stvaramo transparentnost.

2 Postavljanje standarda

Sertifikujemo celokupne količine palminog ulja koje koristimo.

3 Promovisanje alternativa

Podstičemo održivije alternative u našem asortimanu proizvoda i smanjujemo kupovinu kritičnih sirovina.

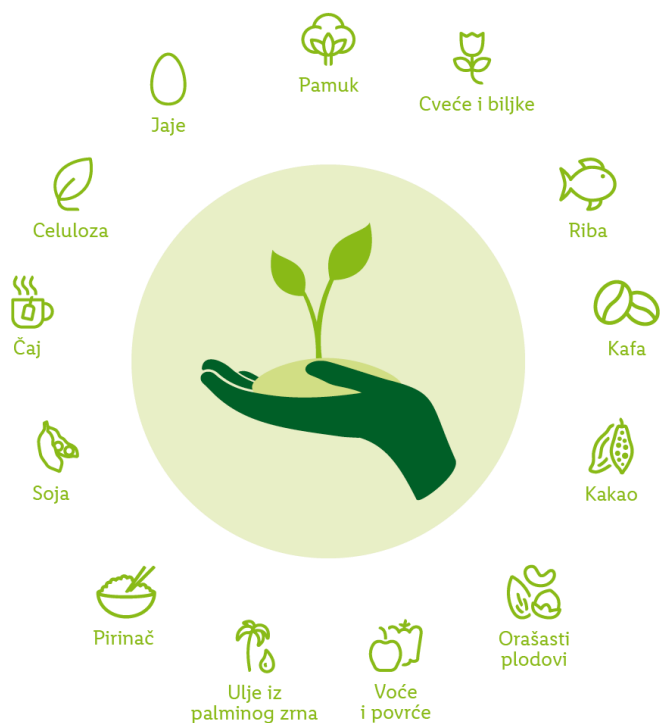
4 Pokretanje promene

Uključeni smo u inicijative sa više zainteresovanih strana i međunarodne projekte.

Određivanje prioriteta palminog ulja kao kritične sirovine i razumevanje uticaja

Da bismo obezbedili ciljanu i efikasnu akciju, sproveli smo opsežnu analizu rizika za naš asortiman i zajedno sa našim zainteresovanim stranama i eksternim stručnjacima identifikovali sirovine koje su za nas kritične.

Kratak pregled naših kritičnih sirovina

U skladu sa **prvim stubom** naše strategije za sirovine, utvrđujemo ekološke i socijalne rizike u našim lancima snabdevanja.

Rizici u lancu snabdevanja palminog ulja, posebno u oblastima uzgoja

Lidlovi lanci snabdevanja uključuju dobavljače koji proizvode širom sveta. Naše analize pokazuju da je palmino ulje jedna od naših kritičnih sirovina sa društvenim i ekološkim rizicima u celom lancu snabdevanja – posebno na mestu njegovog porekla u zemljama proizvodnje. Naša analiza rizika definiše polaznu tačku za razvoj daljih mera i daje nam smernice o tome gde treba da počnemo da bi naši proizvodi koji sadrže palmino ulje bili održiviji.

Više detalja o našoj opsežnoj analizi rizika možete pronaći u našoj [>Politici nabavke - Sirovine](#).

Identifikovali smo sledeće rizike za lanac snabdevanja palminim uljem u odgovarajućim zemljama:

Socijalni rizici

Dečji rad	Obala Slonovače, Nigerija,
Prinudni rad	Indonezija, Malezija, Tajland
Prava zaposlenih	Indonezija, Kolumbija, Malezija
Diskriminacija	Gvatemala, Indonezija, Papua Nova Gvineja

Ekološki rizici

Biodiverzitet	Ekvador, Indonezija, Papua Nova Gvineja
Ranjivost klime:	Indonezija, Malezija, Tajland
Korišćenje zemljišta i krčenje šuma	Indonezija, Malezija, Tajland
Rizici za vodu	Indonezija, Nigerija, Tajland
Zagađenje vazduha	Indonezija, Malezija

Jačanje transparentnosti kroz mapiranje dobavljača

Lidl naporno radi na stalnom poboljšanju transparentnosti u svojim lancima snabdevanja palminim uljem. U okviru godišnje ankete dobavljača, takozvanog mapiranja dobavljača, proveravamo da li se naši dobavljači pridržavaju specifikacija koje smo definisali u vezi sa palminim uljem i dokumentujemo napredak. Da bismo to uradili, beležimo – koliko je to moguće – tačne količine, status sertifikacije i zemlje porekla. Na taj način imamo pregled o tome koje palmino ulje potiče iz potencijalno rizičnih područja – i možemo ciljano da pristupimo našim snabdevačima.

Ovo praćenje se sprovodi svake godine uz pomoć eksternih dobavljača usluga i pomoglo je Lidlu da postigne svoj cilj u pogledu sirovina, da do kraja 2022. ponudi 100% RSPO sertifikovano palmino ulje. Ako identifikujemo deficite kao deo našeg godišnjeg praćenja, nabavka ih rešava kod dobavljača i definiše detaljan akcioni plan za postizanje ciljeva.

Rad organizacija koje postavljaju standarde kao što je Okrugli sto o održivom palminom ulju (RSPO) i sistemi sledljivosti koji čine osnovu za iste, takođe omogućavaju pouzdanu transparentnost u pogledu lanca snabdevanja.

Količine palminog ulja utvrđene kroz naše mapiranje dobavljača su objedinjene u opštem izveštaju za Lidl Srbija u zavisnosti od tipa i RSPO modela lanca snabdevanja. Kao dugogodišnji član RSPO-a, podnosimo ovaj sveobuhvatni izveštaj (pod nazivom Godišnji izveštaji o napretku (ACOP) RSPO-u svake godine da dokumentujemo naš napredak.

U skladu sa **prvim stubom** naše strategije za sirovine, mi utvrđujemo ekološke i socijalne rizike u našim lancima snabdevanja.

Održivije palmino ulje sa RSPO kao standard

U skladu sa **drugim stubom** naše strategije za sirovine, sertifikujemo palmino ulje kao kritičnu sirovinu.

Kao dugogodišnji član Okruglog stola o održivom palminom ulju (RSPO), Lidl promovira održivije metode uzgoja palminog ulja i posvećen je ograničavanju negativnih socijalnih i ekoloških uticaja ekstrakcije sirovina.

Minimalni standard sa RSPO sertifikatom

Okrugli sto o održivom palminom ulju (RSPO) je trenutno najvažniji sertifikat za palmino ulje. Globalna inicijativa, koja je pokrenuta 2004. godine, ima za cilj uspostavljanje održivijeg palminog ulja kao industrijskog standarda širom sveta. Kriterijumi za dobijanje sertifikata su ekološke i socijalne prirode. To uključuje, između ostalog, da se ne seku šume za uzgoj uljanih palmi, da farmeri i radnici u proizvodnim regionima dobiju veća prava i sigurnost i da mala gazdinstva takođe imaju priliku da učestvuju. Takođe su oblasti koje vredi zaštititi, kao što su: npr. prašume, isključene iz uzgoja radi uljanih palmi. RSPO sertifikovano ulje iz palminog zrna ima 35 procenata manji CO₂ otisak (3,41 kg CO₂/kg RBD palminog ulja u poređenju sa konvencionalnim palminim uljem (5,34 kg CO₂/kg RBD palminog ulja).

Ovi zahtevi inicijative RSPO imaju za cilj da smanje rizik od deforestacije prilikom uzgoja uljanih palmi. Pored toga, RSPO nudi grupne sertifikate kako bi malim preduzećima i poljoprivrednicima pružila priliku da budu konkurentni sa većim proizvođačima. Standard RSPO se takođe bavi dečijim i prinudnim radom: on obavezuje plantaže da poštuju važeće zakone, isključuju dečiji i prinudni rad, uključuju

male poljoprivrednike i ispunjavaju druge socijalne uslove. Sertifikacija RSPO takođe zahteva da lokalne zajednice budu u mogućnosti da se samostalno organizuju i da moraju postojati zakonski ugovori i dokazana saglasnost za korišćenje zemljišta.

Lidl zahteva: RSPO standard se mora dalje razvijati

RSPO je trenutno jedna od nekoliko inicijativa koje su razvile mere velikih razmera za održiviju proizvodnju palminog ulja. Nevladine organizacije kritikuju nedostatak transparentnosti, a neke organizacije smatraju da je sertifikacija neadekvatna. Lidl vidi kriterijume RSPO kao korak u pravom smeru – ali je jasno da oni predstavljaju samo minimalni standard koji treba da se izoštri i dalje razvije. Tome smo posvećeni kao punopravni član inicijative. Pored toga, aktivno tražimo diskusiju i umrežavanje sa drugim kompanijama, nevladinim organizacijama i evropskim inicijativama kako bismo zajedno radili na promovisanju poboljšanja.

Posebno smo posvećeni jačanju postojećih mehanizama za žalbe kao deo sertifikacije RSPO. Ovo uključuje i poboljšanje sopstvenog žalbenog mehanizma RSPO-a i stvaranje efikasnih mehanizama za žalbe na nivou plantaža.

Lidl Srbija izričito pozdravlja činjenicu da, pored Okruglog stola o održivom palminom ulju (RSPO), postoje i druge organizacije koje postavljaju standarde i angažuju se za održiviji uzgoj palminog ulja i za ponudu ove sirovine iz sertifikovanog uzgoja kao što su Rainforest Alliance, International Sustainability and Carbon Certification Plus (ISCC Plus) i koristi FONAP (Forum održivog palminog ulja).

Modeli trgovine RSPO sertifikovanim palminim uljem

Prilikom nabavke sertifikovanih sirovina poput palminog ulja postoje do četiri trgovinska modela u lancima snabdevanja. Oni postavljaju različite zahteve u pogledu praćenja sirovina, oblasti uzgoja i fizičke količine sertifikovane sirovine koja je stvarno sadržana u krajnjem proizvodu.

Sertifikovana sirovina nije, ili je samo delimično sadržana u krajnjem proizvodu:

Book & Claim: bez mogućnosti praćenja

Mass Balance: bez mogućnosti praćenja, ali postoji udeo u krajnjem proizvodu

Sertifikovana sirovina koja je fizički sadržana u krajnjem proizvodu:

Segregated: praćenje sve do sertifikovanih proizvođača. U poreklu se mogu mešati sertifikovana palmovina ulja iz različitih uljara.

Identity preserved: praćenje sve do pojedinačnih sertifikovanih proizvođača. Uljare na mestu porekla su strogo odvojene jedna od druge

U skladu sa **trećim stubom** naše strategije za sirovine, promoviramo alternative u našem asortimanu i smanjujemo kupovinu kritičnih sirovina.

U nabavci možemo uticati na fer i ekološki prihvatljiviju proizvodnju palminog ulja, tako što na primer: proširujemo naš asortiman proizvodima čija je održiva proizvodnja sertifikovana. Za palmino ulje ovo uključuje oznaku RSPO (Okrugli sto o održivom palminom ulju). Zbog toga Lidl Srbija već godinama saraduje sa dobavljačima proizvoda sopstvenog brenda na većoj održivosti palminog ulja. Sa sopstvenim brendovima možemo uticati na to kroz direktan odnos sa našim dobavljačima i tako aktivno pokrenuti poboljšanja.

U svom asortimanu prehrambenih proizvoda, Lidl Srbija od 2022. godine koristi samo ulje palminih koštica, koje se većinski proizvodi po trgovinskom modelu Segregated (SG), ali minimum prema trgovinskom modelu Mass Balance (MB). U asortimanu blisko prehrambenih proizvoda koristimo palmino ulje iz palminog zrna prema MB već od 2020. godine, a od kraja 2022. godine i ovde smo prešli na SG.

Od 2023. godine je u našem asortimanu prehrambenih i blisko prehrambenih proizvoda moguće kupiti samo palmino ulje SG trgovinskog modela. Ovo isključuje derivate i frakcije palminog ulja koje se i dalje mogu nabaviti prema MB. Napravićemo isti prelaz za neprehrambeni asortiman do 2023. godine. Ovo nas približava našem cilju korišćenja sertifikovanog palminog ulja ne samo delimično (MB), već potpuno fizički (SG) u krajnjem proizvodu.

Naš cilj: Od kraja 2020. godine nabavljamo palmino ulje na održiviji način.

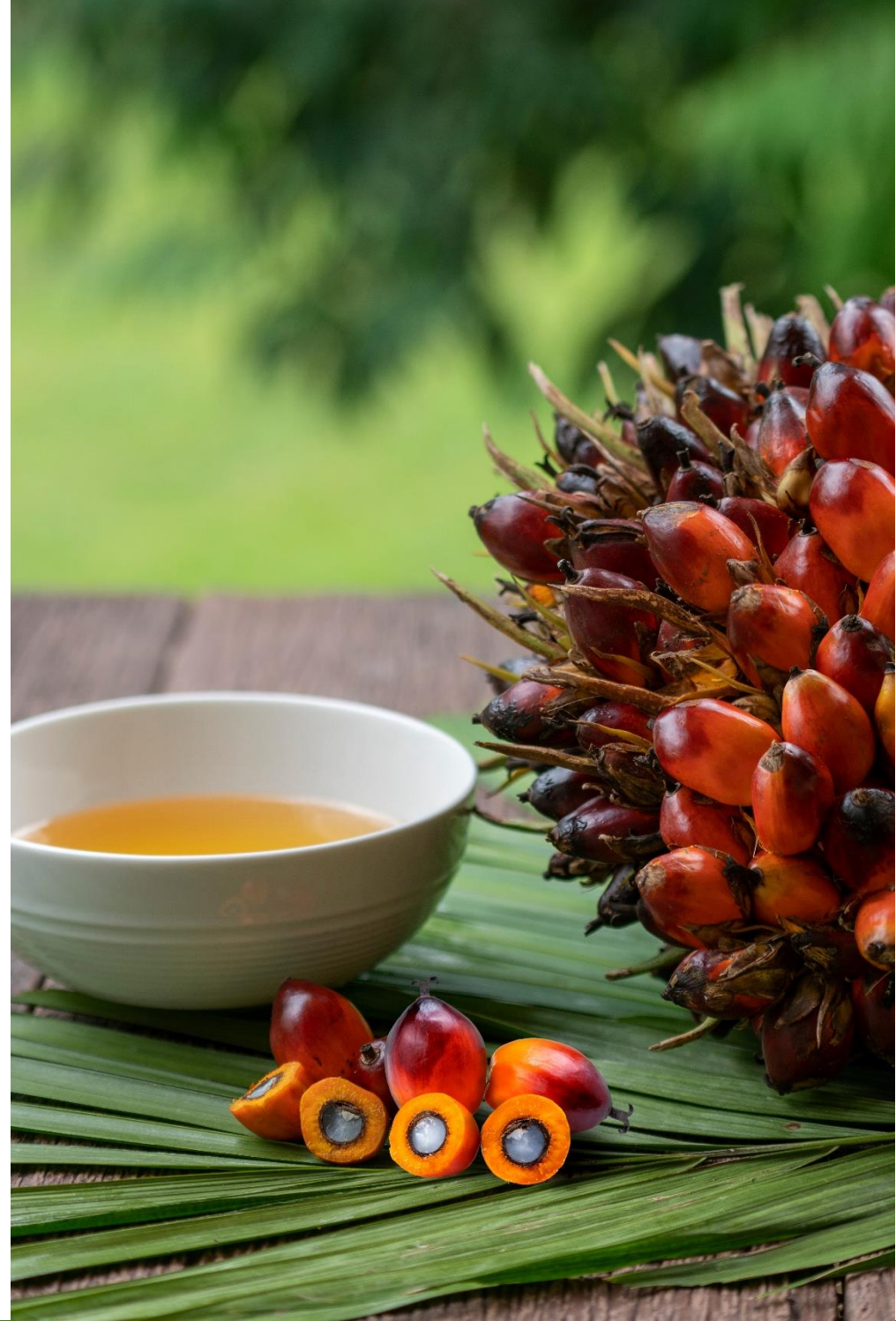
- Do kraja 2022. godine, palmino ulje u prehrambenim i blisko prehrambenim proizvodima biće sertifikovano najmanje prema nivou RSPO standarda „Segregated“.
- Do kraja 2020. godine, frakcije i derivati palminog ulja u prehrambenim i blisko prehrambenim proizvodima biće sertifikovani najmanje u skladu sa nivoom RSPO standarda „Mass Balance“.
- Do kraja 2023. godine palmino ulje u neprehrambenim proizvodima biće sertifikovano najmanje prema nivou RSPO standarda „Segregated“.
- Do kraja 2022. godine, frakcije i derivati palminog ulja u neprehrambenim artiklima će biti sertifikovani najmanje prema nivou RSPO standarda „Mass Balance“.

Promovisanje alternativa u asortimanu

Odgovorno korišćenje palminog ulja u sopstvenim brendovima Lidla

Palmino ulje je sastavni deo mnogih ulja, masti, peciva, ali i kozmetike, deterdženata, sredstava za čišćenje i pranje. U Lidl asortimanu, oko 80% upotrebe palminog ulja je za jestive proizvode, a oko 20% za nejestive.

Upotreba palminog ulja mora se posmatrati uz diferencijaciju: u poređenju sa drugim biljnim uljima, uljana palma nudi najveći prinos po površini. Ako se proizvodi održivo, negativan uticaj na životnu sredinu se može smanjiti, što omogućava njegovu upotrebu. Međutim, iz nutritivnih razloga, upotreba alternativnih, zdravih biljnih ulja može imati smisla, pod uslovom da je tehnička obrada krajnjeg proizvoda slična ili ista.

Promovisanje malih uzgajivača palminog ulja u Indoneziji kroz FONAP

U skladu sa **četvrtim stubom** naše strategije za sirovine, uključeni smo u industrijske inicijative i međunarodne projekte.

Lidl je od 2021. godine član Foruma za održivo palmino ulje (FONAP), udruženju kompanija iz proizvodnog lanca, nevladinih organizacija i udruženja čiji je cilj, između ostalog, da obezbedi veću transparentnost, sledljivost, bolje sisteme sertifikacije i odsustvo deforestacije u lancima snabdevanja palminim uljem. Ali i zaštita ljudskih prava i mnogih drugih društvenih aspekata takođe su posebno važni za članove FONAP-a. Kao deo svog članstva u FONAP-u, Lidl stoga zajedno sa Indonežanskim forumom za palmino ulje za male farmere (FORTASBI) učestvuje u projektu podrške malim farmerima u Indoneziji na Sumatri u provinciji Jambi. Projekat uzima u obzir i socijalne i ekološke aspekte.

ima za cilj promovisanje zdravlja zemljišta u uzgoju uljanih palmi: na opitnim površinama, mali farmeri uče da prave organsko đubrivo i sopstveni humus od kravljeg stajnjaka i praznih snopova od palminog ploda.

Projektni region na ostrvu Sumatra graniči se sa nacionalnim parkom Bukit Tiga Puluh, koji se smatra jednim od poslednjih utočišta za ugrožene vrste kao što su sumatranski orangutan, sumatranski tigar i sumatranski slon. Radovi na lokaciji takođe imaju za cilj da se očuva tampon zona ispred parka i smanje remetilački uticaji uzrokovani, između ostalog, neodrživim uzgojem uljane palme.

Kao član FONAP-a, preuzimamo odgovornost u našim globalnim lancima snabdevanja i zajedno delujemo kao pioniri za poboljšanje socijalnih, ekonomskih i ekoloških uslova u zemljama proizvođačima.

Kroz našu posvećenost FONAP-u i projektu, možemo dati vidljiv doprinos lokalnoj podršci malim poljoprivrednicima.

Ciljana podrška na licu mesta sa FONAP-om

Projekat FONAP promoviše, između ostalog, socijalno šumarstvo koje je moguće, na primer otvaranjem alternativnih izvora prihoda za male poljoprivrednike kroz dopunsku kultivaciju lokalnih useva. Ove biljke uzgajaju lokalne ženske grupe, što im daje mogućnost da zarađuju sopstvene prihode.

Istovremeno, projekat takođe promoviše ekološki prihvatljiviji uzgoj. Da bi se poboljšao kvalitet vode lokalne reke Pengabuan, duž obala će biti napravljene zelene tampon trake. Koncept regenerativne poljoprivrede

Rečnik

Rečnik

Book & Claim

Book & Claim je sistem za trgovinu sertifikatima za održivo palmino ulje. Proizvođači prodaju sertifikate za održivo proizvedeno palmino ulje. Ovo palmino ulje se zatim meša sa konvencionalnim uljem radi dalje obrade. Ako kompanije na kraju lanca vrednosti koriste konvencionalno proizvedeno palmino ulje, mogu kupiti sertifikate koji odgovaraju količini nesertifikovanog palminog ulja koje koriste. Ovo bi obezbedilo da se proizvede odgovarajuća količina sertifikovanog palminog ulja za konvencionalno palmino ulje koje se koristi u krajnjem proizvodu. Krajnji proizvod ne mora da sadrži sertifikovano palmino ulje.¹³

CO₂

Prirodna komponenta vazduha i jedan od najvažnijih gasova staklene bašte sa ključnom funkcijom za našu klimu: CO₂ apsorbuje deo toplote oslobođene u svemir i zrači je nazad na Zemlju. Ovaj prirodni efekat staklene bašte stvara umerenu klimu koju poznajemo. CO₂ se oslobađa sagorevanjem fosilnih goriva i izvora energije za npr. proizvodnju električne energije, logistiku itd.¹⁴

Identity Preserved

Identity Preserved fizički razdvaja sertifikovano i konvencionalno palmino ulje. Razlika u odnosu na segregaciju je u tome što sertifikovano palmino ulje dolazi sa tačno jedne (velike) plantaže. To znači da se sertifikovana roba nikada ne meša sa palminim uljem sa drugih plantaža. U poreklu postoji striktno razdvajanje prema uljarama.¹⁵

Modeli trgovanja

Tipologizacija sertifikovanih sirovina kao što je palmino ulje. Model trgovine postavlja različite zahteve u pogledu sledljivosti sirovine do plantaža kao i fizičke količine sertifikovane sirovine koja je stvarno sadržana u krajnjem proizvodu. Pravi se razlika između „Book & Claim“, „Mass Balance“, „Segregated“ i „Identity Preserved“.¹⁶

Mass Balance

Tokom balansiranja mase, sertifikovano palmino ulje se meša sa konvencionalnim palminim uljem, na primer već na terenu, u uljarama, rafinerijama ili teretnim brodovima i tako se nudi na tržištu. U svakoj fazi lanca vrednosti može se preprodati samo onoliko sertifikovanog palminog ulja koliko je kupljeno na početku. Ovo je ključno jer se sertifikovano palmino ulje meša sa konvencionalnim palminim uljem. Dok se ne proizvede krajnji proizvod, mora se obezbediti da se kupljena količina sertifikovanog palmino ulja proda samo jednom i da količina sertifikovanog palminog ulja ostane konstantna u celom lancu vrednosti.¹⁷

Metan

Gas staklene bašte sa 20 do 30 puta više štetnih efekata na klimu od iste količine ugljen-dioksida (CO₂). Gas metan se javlja u manjim količinama u atmosferi u poređenju sa CO₂. Glavni zagađivači su deponije kućnog otpada, pirinčana polja i stočni stomaci. Gas metan je takođe vezan u zemljištu permafrosta u Sibiru i Švedskoj i na morskom dnu. Globalno zagrevanje može da oslobodi velike količine gasa i značajno ubrza efekat staklene bašte.¹⁸

Blisko prehrambeni proizvodi

Kozmetika, deterdženti, proizvodi za čišćenje, hrana za kućne ljubimce, papir, folije, sredstva za higijenu, duvan, potrepštine za domaćinstvo (baterije, ugalj, sveće, upaljači, maziva, torbe za nošenje)

¹³ Forum o održivom palminom ulju: Modeli trgovanja, o.J.

¹⁴ Enciklopedija Britanika: Ugljen-dioksid, 2021.

¹⁵ Forum o održivom palminom ulju: Modeli trgovanja, o.J.

¹⁶ Forum o održivom palminom ulju: Modeli trgovanja, o.J.

¹⁷ Forum o održivom palminom ulju: Modeli trgovanja, o.J.

¹⁸ Univerzitet Stanford: Metan i klimatske promene, 2021.

Neprehrana	Tekstil i hardver
Ekosistem	Strukture odnosa živih bića (mikroorganizmi, biljke, gljive, životinje, ljudi) međusobno (biocenoza) i sa staništem (biotopom) određene veličine (npr. jezero, šuma, koralni greben). ¹⁹
Palmino ulje	Palmino ulje se pravi od žućkastog do narandžastog mesa ploda uljane palme. Sirovo palmino ulje nastaje presovanjem voća i zatim se prerađuje u rafinerijama za dalju upotrebu. Palmino ulje se koristi u margarinu, gotovim proizvodima, pekarskim proizvodima i konditorskim proizvodima. Palmino ulje se takođe koristi za pravljenje sveća, kozmetičkih proizvoda i deterdženata. ²⁰
Ulje palmine koštice	Iz masne koštice uljanih plodova se dobija belo-žuto ulje palminih koštice. Koštice se dobijaju od presovanih plodova palmi, a zatim se moraju osušiti. U uljari, ulje se može ukloniti iz koštica mlevenjem i presovanjem pomoću toplote. Ulje palminih koštica se prvenstveno koristi u hemiji, kozmetici i proizvodima za čišćenje. ²¹
Derivati palminog ulja i ulja iz palminih koštica	Proizvodi proizvedeni složenim hemijskim procesima od dalje prerade nakon frakcionisanja. Koriste se prvenstveno u kozmetici i deterdžentima, proizvodima za čišćenje i čistačima kao surfaktanti ili emulgatori. ²²

¹⁹ National Geographic: Ekosistem, 2022.

²⁰ Forum o održivom palminom ulju: Šta je palmino ulje? o.J.

²¹ Forum o održivom palminom ulju: Šta je palmino ulje? o.J.

²² Forum o održivom palminom ulju: Šta je palmino ulje?, o.J.

Frakcije palminog ulja i ulja iz palminih koštica	Delovi rafinisanog palminog ulja i ulja iz palminih koštica koji se odvajaju jedan od drugog hlađenjem, kristalizacijom i filtracijom. Čvrste frakcije se nazivaju stearini, tečne frakcije se nazivaju oleini. Koriste se u prehrambenoj, kozmetičkoj industriji i industriji proizvoda za čišćenje. ²³
IUCN Crvena lista ugroženih vrsta	Smatra se da je lista najsveobuhvatniji, objektivniji globalni pristup proceni statusa očuvanosti biljnih i životinjskih vrsta. ²⁴
Segregated	Segregacija je fizičko razdvajanje lanca snabdevanja sertifikovanog i konvencionalnog palminog ulja . Kupac sertifikovanog palminog ulja može biti siguran da isporučeni proizvod od palminog ulja potiče iz održivijeg uzgoja i da nije pomešan sa konvencionalnim palminim uljem u celom lancu vrednosti. U poreklu se mogu mešati sertifikovana palmina ulja iz različitih uljara. ²⁵
Gasovi staklene bašte	Gasovite komponente atmosfere, uključujući ugljen-dioksid (CO ₂), metan (CH ₄), azot oksid (N ₂ O) ili fluorougljenici. Određena količina gasova u atmosferi obezbeđuje prirodni efekat staklene bašte – a time i povoljne uslove za život na zemlji. S druge strane, previsoka koncentracija – uzrokovana emisijom gasova staklene bašte koju je napravio čovek – zagreva zemlju. ²⁶

²³ Forum o održivom palminom ulju: Šta je palmino ulje, o.J.

²⁴ IUCN: Palmino ulje i biodiverzitet, 2018.

²⁵ Forum o održivom palminom ulju: Modeli trgovanja, o.J.

²⁶ Enciklopedija Britanika: Gas staklene bašte, 2022.

Izvori i veze

Izvori i veze

Amnesty international:

The great palm oil scandal, 2016

<https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/ASA2152432016ENGLISH.pdf>

(Stanje: 04.5.2023.)

Earthworm:

Insights into recruitment costs and practices [...], 2019.

<https://www.earthworm.org/uploads/files/recruitment-practices-malaysia-2019.pdf>

(Stanje: 04.5.2023.)

Encyclopedia Britannica:

Carbon Dioxide, 2022.

<https://www.britannica.com/science/carbon-dioxide>

(Stanje: 11.11.2021.)

Encyclopedia Britannica:

Greenhouse Gas, 2022.

<https://www.britannica.com/science/greenhouse-gas>

(Stanje: 11.11.2021.)

Fairtrade:

Faires Palmöl, keine Jahresangabe

<https://www.fairtrade.de/index.php/mID/1.3.2/lan/de>

(Stanje: 04.5.2023.)

Forum Nachhaltiges Palmöl:

Handelsmodelle, keine Jahresangabe

[Handelsoptionen von Palmöl \(forumpalmoel.org\)](#)

(Stanje: 04.5.2023.)

Forum Nachhaltiges Palmöl:

What is palm oil, keine Jahresangabe

<https://www.forumpalmoel.org/what-is-palm-oil>

(Stanje: 04.5.2023.)

Greenpeace:

Palm oil, keine Jahresangabe

<https://www.greenpeace.org.uk/challenges/palm-oil/>

(Stanje: 04.5.2023.)

IISD (Međunarodni institut za održivi razvoj):

Global Market Report: Palm Oil, 2019

[Izveštaj o globalnom tržištu: Palmino ulje \(iisd.org\)](#)

(Stanje: 15.11.2021)

IUCN, Palm oil and biodiversity:

Palm oil and biodiversity, 2018

<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-027-En.pdf>

(Stanje: 11.11.2021.)

National Geographic:
Ecosystem, 2022

<https://education.nationalgeographic.org/resource/ecosystem>
(Stanje: 15.11.2021.)

Stanford University:
Methane and climate change, 2021

<https://earth.stanford.edu/news/methane-and-climate-change>
(Stanje: 15.11.2021.)

USDA (United States Department of Agriculture):
Palm Oil Explorer, 2021

<https://ipad.fas.usda.gov/cropexplorer/cropview/commodityView.aspx?cropid=4243000>
(Stanje: 15.11.2021.)

World Economic Forum:
Forests, Food Systems and Livelihoods, 2021

[VEF Forests Food Systems and Livelihoods 2021.pdf \(veforum.org\)](#)
(Stanje: 04.05.2023)

WWF:
8 things to know about palm oil, keine Jahresangabe

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>
(Stanje: 15.11.2021.)

WWF:
Auf der Ölspur, 2016

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Auf-der-%C3%96lspur.pdf>
(Stanje: 15.11.2021)

Izvori ilustracija

Naslovna strana

voddol, stock.adobe.com

Strana 8

t4nkyong, stock.adobe.com

Strana 12

whitcomberd, stock.adobe.com

Strana 17

MERCURY studio, stock.adobe.com

Kontakt

Lidl Srbija
Prva južna radna 3
22330 Nova Pazova

csr_purchasing@lidl.rs

Dalje pozivanje na CSR

lidl.rs
kompanija.lidl.rs/odrzivost-u-lidlu

Autorska prava

Sadržaj ovog dokumenta (uključujući tekstove, grafike, fotografije, logotipe itd.), kao i sam dokument zaštićeni su autorskim pravima. Ovaj dokument i/ili njegov sadržaj se ne smeju prosleđivati, menjati, objavljivati, prevoditi niti umnožavati bez pismene saglasnosti Lidla.

Napomena za rodnu ravnopravnost

Iz razloga bolje čitljivosti, u ovoj publikaciji se za označavanje ličnosti i ključne reči koje su povezane s ličnošću koriste oblici u muškom rodu. Odgovarajući pojmovi se u načelu ravnopravno odnose na sve rodove. Skraćeni oblik jezika se koristi samo iz redakcijskih razloga i nema nikakvu vrednost.